

učitelj mora pred vsem obdelovati in gledati otroško serce, preden spusti otroka k prvi spovedi ali k prvemu sv. obhajilu. Kaj pomaga, če človek še toliko vé, če pa ima zraven tega prazno serce — brez višjega duha, katero se nikdar ne more povzdigniti do pravih, vrednih namenov. — Ljubi učitelji! ako hočemo, da bodo naši učenci lepo in s pridom molili, odgojujmo jih za to; skerbimo, da jim v serce sadimo seme prave pobožnosti, iz ktere izvira naj lepša, priserčna molitev.

Od kdaj so ljudski učitelji.

Napisal Ivan Tomšič.

Kdor se le nekoliko ozre v cerkveno zgodovino, vidi, da je mati katoliška cerkev k izobraževanju in vzrejanju človeškega roda položila prvo podlago. Cerkev tedaj, katero je postavil nebeški zveličar sam, bila je začetnica pravega ljudskega izobraževanja.

Vzrejanje in izobraževanje nježne mladine je tedaj prav za prav naloga katoliške cerkve. Ona prevzame človeka po zakramentu sv. kersta že precej po porodu v svoje naročje, in skerbi s primernimi pomočki, da bi ga ves čas njegovega življenja varovala hudega, in ga napeljevala le k dobremu.

Že v prvi dobi kersanstva vzela je ona dečke in deklice v število tako imenovanih katehumenov; v srednjem veku je zbirala otroke vseh fará k splošnemu nauku, ki se je imenoval nauk za otroke. Pozneje je ustanovila, kakor so nanese potrebne okoliščine šole, ktere so oskerbovali nje služabniki; kajti cerkev je imela vsikdar šole kot zavode za požlahtnovanje in izobraževanje serca.

V dvanajstem stoletju je zapovedal tretji cerkveni svetnik Lateranski, da naj se v vsaki stolni cerkvi postavi učitelj, da podučuje v naj potrebnish resnicah sv. vere in v branji otroke revnih, malozmožnih staršev. Tako se je presto ljudstvo podučevalo, in kakor se vidi, iz pravega, le najbolj v sv. veri. Učitelji pa, ki so bili postavljeni v srednjem veku v tako imenovane stolne — ali samostanske šole, bili so iz nižega duhovskega reda, in sicer iz tako zvanih bravcev (lectores), kteri so v cerkvi imeli to nalogo, da so vernim pri službi božji brali sveto pismo in škofove ukaze. Te stolne in

samostanske šole so se pa pozneje prenašale v farne in mestne šole, in vpeljale so se tudi na kmetih. Pervi ljudski učitelji, ki so bili iz nižega duhovskega reda, bili so po tem takem s cerkvijo ozko združeni.

Tridentinski cerkveni svétnik, spoznavši sveti namen in pa preimenitno nalogo matere katoliške cerkve, je zapovedal, da vsled svetih zakonov katoliške cerkve, naj nje služabniki, tedaj tudi tisti, ki so prejeli prve nižje redove, opravljajo samo svoja cerkvena opravila. Tako je šla zapoved, da naj se ne le v stolnih cerkvah in samostanih, ampak tudi po farah in dekanijah, duhovnom nižega reda dá zopet njih prvo opravilo. To se je zgodilo, in njih mesto so prevzeli ljudski učitelji.

Naši današnji ljudski učitelji so tedaj pravi nasledniki nekdanjih cerkvenih bravcev (lectores); in naši današnji cerkveniki so to, kar so bili nekdanji cerkveni vratarji (ostiarii). — Bilo je pa podučevanje in vzrejanje njezne mladine v srednjem veku zelo težavno; kajti ni bilo še nobene tiskarnice, in najmanje knjižice, ki so je v tadašnjih časih morali pisati, stale so veliko denarja. Zarad tega so bile tadanje šole, dasiravno so se otroci tudi učili brati, vendar le naj več zavodi, v katerih se je le bolj serce požlahtnovalo in k dobremu napeljevalo. Otroci so se vzrejevali po potrebah ondašnjega veka gledé na lepo obnašo, pohlevnost, razumnost, spoštovanje predpostavljenih, delavnost, nrvnost, pobožnost in spolnivanje svojih dolžnosti. — A dan danes je to vse drugače. Po naših ljudskih učilnicah gleda se pa veliko bolj na mladinske spodobnosti, nego na dobro in pravo vzrejo šolske mladine. Mladina se uri in izobražuje v vseh mogočih vedah — še celo v takih, ki so ji le v zgubo zlatega časa — serce pa ostaja sirovo, in se obrašča z naj hujim morivnim plevelom. Dasiravno se trudijo dan danes učitelji na vso moč s podučevanjem šolske mladine, vendar je po šolah le kaj malo pravega blagoslova božjega. Hudobni duh zasejal je namreč ljuliko med rodovitno pšenico. — Naj bi se tedaj veliko bolj gledalo, kako bi se to slabo seme v nježnih mladinskih sercih že zgodaj zatiralo, in pa kako bi se mladina napeljevala k bogoljubnemu in družinskemu življenju, nego pa na one prazne marnje, kako bi se hitreje naučila tujih jezikov, s kterimi v naj lepši svoji dobi le čas trati, in se že zgodaj mesto pridnega delovanja privaja le postopanja. Naj bi se pa tudi ljudski učitelji spominjali, da bi vidili, kdo so bili njih predniki, in spo-

znali, da je njih prava in prava naloga, da mladino izrežajo naj pred za dušno, potem pa tudi za telesno življenje. To se pa doseže, ako se podučuje na podlagi prave katoliške vere; kajti le edino v pravi veri je vse, kar nam je treba vediti in spolnovati, da dosežemo svojo časno in večno srečo.

P a š n i k.

Kaj naj učitelj dela o šolskih praznikih. „Kdo bi o praznikih kaj delal, sej praznik je počitek po težavnem delu!“ tako me morda zavrača marsikteri naših bratov učiteljev. Pa počasi, ljubi moj! Tudi jaz, kakor sebi, tako tudi vsem svojim bratom želim mirnih in prav zdatnih počitnic; vendar samo en zgled prosim, da pogledate in prevdarite za šolske praznike, in stavim, da bote drugače mislili. Ljubi učitelji! poglejte našega pridnega, poštenega kmeta, kaj on dela o poletnih praznikih! Pošteni kmet, ko opravi v cerkvi božjo službo, sprehajaj gre se na zeleno polje, na milo zemljo, ki je med tednom pila njegove vroče srage; in je bila priča njegovega silnega truda od zore do mraka. Pa pozabivši na ves svoj trud veselo gleda, kako raste na obdelanem polji, ter resno in prav zamišljeno prevdarja, kako bi se ta pa uni sadež in njiva zboljšala, da bi se več pridelalo, kaj bi bilo bolj tečno za dom in za domače potrebe i. t. d. Ta njiva se mu zdi premalo, una preveč pognojena, ta sadež premalo oplet, okopan, — ta setev je bila prepozna, una prezgodnja i. t. d. Zapominja si in terdno sklepa, da hode zanaprěj tako delal, kakor ga učé skušnje, ki jih sedaj dovolj razločno vidi. — Ljubi moj tovarš! hodi se tudi ti sprehajaj po šolskem polji, in delaj tako, kakor vidiš delati pridnega in poštenega kmeta!

Jakoslav.

Kaj je storiti, da bodo otroci radi v šolo hodili in se radi učili. Da ljudski učitelj doseže to imenitno, težavno, pa važno nalogo, ima dva pripomočka in sicer 1. da podučuje razumljivo, in 2. da se ljubeznjivo obnaša. Razumljiv pa je nauk le takrat, ako učitelj po otroško misli, govori in podučuje, to je, ako obdeluje le to, kar je otroški pameti primerno, in kar umejo. O tem obziru naj dobro poprej prevdarja, kaj ino koliko že smé tirjati od svojih učencev, da je njegovo podučevanje njihovim dušnim močém primerno, in da jih ne preobložuje. Učitelj se